

Ujeti vran.

(K slíki.)

„No, ti ciganski črni vran,
sedaj pa vendar si ugnan!
Kar si poletje to počél,
bi človek skoraj ne verjel:
Kjer mogel si, si kaj ukral
in škodoval si, kjer si znal,
a škodam si se krohotal.
Po njivah nam pobiral si,
po piškah se oziral si.

Nazadnje šel si vendar v past —
a še med past si šel le krast
Na, kosček kruha tu imaš,
ker tak lepó vreščati znaš!“

A ta ciganski črni vran
uščipne dečka v prst in dlan,
pobere kosček in zbeži, —
koristiti pač vajen ni!

Fr. Ločniškar.

Odlomek iz življenja ubogih.

Ivanček-razcapanček — kam?“

„Ne vem.“

Gosposki deček je stekel dalje, in Ivanček-razcapanček je bulil z živimi očmi za njim. Stisnil je ustnice, da so mu žaškrkali zobje, in solza mu je orosila umazano lice. Kanila je dol na raztrgane čevlje, skozi katere je gledal palec. In potem je bilo vse dobro. Zamislil se je zopet v svoje ljubljene misli, in stopical je dalje, kakor da ne vidi življenja, ki kipi in vre po ulici. Vse drugo je pozabil, vse je šlo mimo njega kakor poletni sen. Le o svojem uboštvu in o nezgodi, ki je zadela ubogo mamico-vdovo, je premišljal vedno in vedno.

Tako se je tudi danes potopil popolnoma v te misli. Ni ga motilo vrvenje ljudstva; niso ga vznemirjale bleščeče kočije z razbrzdanimi vranci; ni zapazil niti bogatih izložb, okoli katerih se je vrtela mestna otročad. Tiho je krenil v stransko ulico in je mislil dalje svoje žalostne misli, kakršne more imeti otroček-ubožček — sirota, ki ji je črna prst zagrnila revnega očeta...

Pride mu nasproti bogat in lepo oblečen gospod. Že oddaleč je opazoval Ivančkov razcapan suknjič. Trdost, brezčutnost mu je zasijala iz črnoobroblijenih

oči. „Bo že zopet prosil krajcar . . . ta mladi capin ! Povsod je polna ulica tega zlobnega semena.“ . . .

Ivanček je opazil jezni gospodov obraz in je povsili oči. Ali nekaj mu je velelo : „Osmeli se in prosi za svojo ubogo, hromo mamico !“ Ivanček je zopet dvignil pogled, in gospod je stal pred njim, trd in neusmiljen . . .

„Prosim prav lepo za krajcarček, gospod !“

„Le pojdi ! Ga ne rabiš.“

„Za mamico bo . . .“

Ali gospod ni poslušal. Jezno je umeril korake naprej in si popravljal svoj zlati nanosnik. Ivanček-razcapanček pa je stopal ravnodušno dalje in je mislil svoje žalostne misli.

„Ah, ko bi poznal gospod mojo revščino, ko bi poznal on mojo hromo, mojo zlato mamico ! . . . Zakaj mu nisem povedal, da je hroma moja mamica ? On bi mi gotovo podaril svetlo kronico, in morda bi mu še solza usmiljenja kanila na lice. Jaz bi pa tekel v prodajalnico in bi ji kupil jedil, pa bi bilo dobro meni in mamici . . . Dobro bi bilo . . .

Pripeljal se je visoko natovorjen voz. Kolesa so škripala po trdem tlaku, in konji so sopli težko.

„Ah, tam gori v bogati tovarni so naložili . . . tam, kjer se je pehal za vsakdanji kruh moj atej . . .“ Ivanček je zaihtel. Tja nad žalostno gomilo so splavale njegove misli. Potem so pa prispele gor v zlata nebesa, in zopet se je umiril Ivanček, in vesel je bil, da se veseli njegov atek v večni radosti.

Tako je hodil Ivanček po ulici, in ob vsakem pogledu mu je prišla nova, žalostna misel. Tuintam mu je postalo tako tesno pri srcu, da je zaihtel . . .

In prispel je do trinadstropne hiše. Bila je last velikega tovarnarja, pri katerem je delal Ivančkov oče. Lepa je bila in visoka ta hiša, da se je deček bal prestopiti kameniti prag. Ali vstopil je vendarle in je prišel preko pregrnjenih stopnjic v prvo nadstropje. Oleandri in palme so rastle ob hodniku, in lepo pisane preproge so bile razstrte po sredi.

Težko je bilo Ivančku, da sam ni znal, kam je prišel. Vsa hiša je kakor pol-nebesa, in on razcapan

sredi palm in oleandrov! Tam gori raz tretje nadstropje se čujejo mehki glaski, kakor zvônka muzika, z desne strani pa zveni lahnouглаšen klavir; in čuj . . . po stopnicah prihaja v svilo oblečena gospa, z dolgimi nojevimi peresi za klobukom. Obleka zašumi potihem mimo Ivančka-razcapančka, umetniško izrezljana vrata se odpro in zapro, in zopet je vse kakor prej, svečano in lepo . . . vse kakor v pol-nebesih . . .

„Kam sedaj?“

Ivan se je prestrašil težkega vprašanja, ki mu je vstalo v osupli duši. Naprej ne sme, ker je tako razcapan, in ker gleda radovedni palec iz čevlja. Nazaj? — Ah, mamica čaka hroma in bolehnega doma, da ji prinese kruha, četudi trdega in črnega. Kako bo žalostna, če se vrne prazen na dom, v tisto podstrešno luknjo!

„Naj bo, kar hoče! Za svojo mamico prenesem tudi najhujše . . .

Ivanček je potrkal na umetniško izrezljana vrata. Bojazni mu je zatrepetalo telo, da se je komaj zavedal samega sebe.

ln prišla je služkinja odpirat vrata.

„Prosim za milodar . . . mamica so hromi, in“ —

„Že dobro. Tu imaš krajcar, pa pojdi!“ . . .

„Hvala tisočkrat!“

ln Ivanček je šel. Bil je zadovoljen in vesel, ko je stopal po preprogi preko mramornatih stopnic. Nobene žale misli ni bilo tisti hip v njegovem srcu, tudi otožnega spomina ne.

Zopet je stopil na ulico, in zopet so ga srečavali smehljajoči obrazi. Le tuptatam je videl kako solzno oko in žalostno lice. A Ivanček je bil še vedno v pol-nebesih, da se ni zavedal svoje bede.

Tako je šel veseli siromak skozi bogato mesto, in radostnih lic je prišetal v predmestje. Za njim je bučalo življenje. Radost je praznovala vseh sedem dni v tednu. „Vse, kar je veselega in lepega širom sveta, vse se izliva v sredo mesta . . . Ah, da bi stanoval jaz tamkaj. Lečil bi z najdražjimi zdravili svojo mamico!“

Tako je mislil siromaček, in stopal po blatni ulici, dokler ni dospel do dvonadstropne hiše z umazano zunanostjo. „Moj žalostni dom!“

Ivanček je pricapljal z blatnimi čevlji v podstrešje. Temno in pusto je bilo tam gori. A razcapanček je znal, da je tu njegov dom, in zato je otvoril škripajoča vrata. Težek vzduh je puhtil iz temne podstrešnice. Isti hip je zamijavkala mačka na strehi, kakor bi zavcvilil lačen otročiček v zibelki.

Ivanček se je zganil in poškilil v kot. Mamica je sedela sključena ob peči. Eno nogo je imela podvinjeno pod drugo, in koščeni obraz je podpirala z dlanmi; oči pa so bile krvave od solz.

„Mamica, pet krajcarjev sem naprosil!“

„Ivanček... otrok moj!“

Solze so dušile mamico, in zato je težko govorila.

„Ivanček, ali si bil tudi pri gospodu župniku?“

„Nisem.“

„In zakaj ne, otrok moj?“

„Pozabil sem. Pa pojdem sedaj, če želite.“ In Ivanček si je obrisal solze ter je stekel k župniku — k dobremu gospodu.

In prišli so gospod župnik v sobo-podstrešnico, in so usmiljeno, po vseh svojih močeh, obdarovali ubogo mamico in Ivančka-razcapančka. In potem so še enkrat stopili k mamici, pa so rekli: „Mamica, pojdite v posteljo in odpočijte si... Moj Bog, tolike bede še nisem videl dolgo let! Naj vama, uboga siromaka, vzide kmalu solnce sreče! Naj pride deček vsak dan k meni po lonček juhe ali kar se bo že dobilo. Drugdrugemu pomagajmo skozi ta solzni dol!“

Ah, kako je lepo in bogupodobno tako usmiljeno srce!

Semjonov.

Jesen se je vrnila.

Jesen se na zemljo
je zopet vrnila,
da kmeta bogato
je z vsem obdarila:

Vse žitnice polne
najlepšega žita; —
hej — glad in stradanje
kar dalje bežita!

Kozolci so polni
in polne kleti so;
težave in trudi
pozabljeni vsi so.

Nebo tudi vinca
obilo je dalo,
zato pa prepeva
vsak viničar hvalo:

„Dobrotljivi Oče,
zahvaljen nam bodi:
tam kašče so polne,
tu polni so sodi!“

Lavoslav.

